

“Når det er færdigt, så er det færdigt”

En snak med et 100%-menneske

Man kan ryste på hovedet over en skribent der rejser fra Fanø til det nordligste Nordsjælland og tilbage igen efter en snak på et par timer. Rejsen blev imidlertid ikke foretaget med ulyst. Finn Olafsson, som i øvrigt er aktuell med en helt ny guitar-cd, er nemlig et yderst interessant menneske – og det var jo ham der sad og ventede dér i det gamle missionshus lige nord for Græsted et par mågeskrig fra Kattégat. Kaffe og lidt fejlernæring kom på bordet i køkkenet, og en lille småkageskål blev degraderet til askebæger som imødekommenhed for den udsendtes ceruttilbøjelighed. Fra ankomsten var snakken gået kontinuerligt og gled nu direkte over i interviewformen.

af Nils Thorlund
foto: Hans Ole Madsen

Finn Olafsson er et musikmenneske i bred forstand med aktiviteter indenfor forlagsvirksomhed, pladeproduktion, studiearbejde (eget studie), tillidshverv, komponistvirksomhed med mere, men frem for alt er han musiker helt ud til sine aldeles kompetente fingerspidser. Det er nemlig guitaren som instrument – og alle hans mange guitarer som enkeltinstrumenter med hver deres “personlighed” – der optager ham. Et besøg deroppe i missionshuset er en dannelsesrejse ind i en rigt facetteret og yderst personfarvet guitarverden.

Fra stort orkester til én guitar

Olafsson har passeret de 50 hvilket ofte indikerer en musikalsk pubertet i 60'ernes rock. Som det fremgår af nærværende faktaboks er manden her ingen und-

tagelse. Hans gamle rockkapel Ache skal lige nævnes her fordi d'herres faktisk var samlet for nylig for at indspille en single til støtte for Christiania – og fordi det første forberedte spørgsmål lød: *Hvor ligger logikken i et skift fra pompøs symfonisk rock til musik på en akustisk stålstrengsguitar?*

– “I Ache var vi meget afhængige af en lang række praktisk besværlige forhold som for eksempel opstilling af et voldsomt udstyr for musikken kunne spille. Derfor opstod lysten til at have hele orkesteret i én person og ét instrument. Bare at sætte sig ned og spille en akustisk guitar. Musikken har jo den samme substans som i det store orkester.”

Her skulle det næste forberedte spørgsmål om inspirationskilder have været stillet, men Olafsson hav-

de allerede talt sig ind i sin verden, og svaret var på vej. I det hele taget var der ikke behov for en masse intelligente spørgsmål til denne mand hvis man blot lod ham tale, hvilket ikke var svært.

– “Jeg var blandt andet inspireret af folk som Crosby, Stills, Nash & Young. Den lyd de skabte. Lyd har altid været essentiel for mig. Ikke specielt tekstindholdet, men struktureret vellyd. Nu kogte jeg det ned til det enkle.”

Når vi nu snakker om inspirationskilder, kan jeg ikke lade være at nævne de engelske guitarister fra midtresserne og frem – med John Renbourn som den nok mest kendte.

– “Jeg har faktisk aldrig rigtigt kunnet spille ligesom andre, kopiere riffs, spillestil og alt det der, men englændernes lyd har da fanget mig. Jeg har været mere opmærksom på den engelske lyd end den amerikanske.”

Altså ingen “blå toner”?

– “Jo, min musik har ikke været blottet for blå toner – og eksempelvis overførte (den engelske guitarist, red.) Bert Jansch vel i øvrigt den amerikanske folk-blues til den engelske lyd.”

De fleste af englænderne sang jo også og brugte derved guitaren til akkompagnement.

– “Det gjorde jeg faktisk også. Jeg kom jo ind folkemiljøet (se faktaboksen, red.), men godt nok mest med den indfaldsvinkel at jeg kunne backe op på akustisk guitar, både på scenen og i studiet. Det hele betød at jeg fik udviklet mit guitarispil gennem årene, og min lyd blev tydeligt mig – først og fremmest på den akustiske guitar.”

Papiret med de forberedte spørgsmål er nu lagt til side, og de journalistiske indskud kommer improviseret og når lejligheden byder sig.

– “Jeg komponerede til mig selv for at udvikle mit guitarispil – i retning af enkelheden. Det enkle udtryk er ofte det stærkeste (Olafsson fløjter temaet fra “The Good, The Bad And The Ugly” af komponisten Ennio Morricone). Jeg arbejder hele tiden med teknikkerne sammen med kompositionerne. Mens jeg øver mig,

kommer der ny musik. Det er spændende at spille nye numre og komme nye steder hen.”

Hvad med fordybelsen i og udviklingen af ældre numre der har vist sig at holde? Kan det ikke bringe dig nye steder hen?

– “I teorien jo, og i praksis nej. Når vi indspiller, går vi helt ned i detaljerne og når vi er færdige, så er vi færdige – og må videre til ny musik. Så må vi se hvad der holder tyve år efter. Så oplever jeg måske takken for at jeg ikke bare sagde, “Så, nu er det godt nok”. Det skal være 100% færdigt.”

Jeg har hørt folk sige om din musik at den er fantastisk godt spillet, men lidt kedelig – hvis jeg må komme med et lidt udfordrende indskud...

– “Jamen, det bliver ikke kedeligt hvis den rette musik kommer på det rette sted og tidspunkt. Forleden dag på vej hjem i bilen skruede jeg for eksempel voldsomt op for Sanne Salomonsen. Det var i netop det øjeblik og på det sted den rigtige musik.”

Guitaren som soloinstrument betyder vel også nogle begrænsninger?

– “Nej, for en komposition kan nemt blive færdig med én guitar. I andre tilfælde skal der mere til for at få det færdigt. Når jeg lægger noget fra mig, så er det færdigt. Så skynder jeg mig at lægge det ned på en minidisc. Jeg glemmer det så nemt igen...”

Musik skal jo ikke lyde svært

Finn, vi skal ind på det som jeg også er kommet for at høre noget om: Dine utallige guitarer. De amerikanske Martin-guitarer er for mange de ultimative, og dem har du da også brugt, men jeg ved at du har opdaget en helt ny verden.

– “Altså, skal man kunne spille ordentligt, så skal instrumenterne være 100% i orden, blandt andet skal de kunne stemme. De amerikanske guitarer blev kreeret i 20'erne for primært at skulle spille højt. De var ofte erstatning for en banjo og havde derfor slanke halse. De skulle kunne akkompagnere en sanger og udfylde en basrolle og havde derfor en masse bund. Det var de såkaldte dreadnaught-modeller. Fabrikkerne har

fastholdt grundprincipperne for disse guitarer helt op til i dag, og de bliver faktisk stadig kopieret i størrelse og dimensioner af de fleste andre der prøver at bygge kvalitetsguitarer. På den måde bliver der ikke større forskel på de forskellige guitarer, og guitartypen passer altså ikke helt til min musik. Den er først og fremmest skabt til 1. positions-guitar-spil. Når man kommer op i positionerne, kniber det med de helt rene toner.

En dag kom jeg ned til guitarbyggeren Ole Kehlet for at få udskiftet mine pickup-systemer, og så spurgte han:

– Hvad med en Kehlet?

– Kan du bygge en der lyder ligeså godt som en D-45 (en Martin-model, *red.*)?

– Det kan jeg sagtens hvis du vil betale for den!

Det er jo sådan at de helt rigtige træsorter er voldsomt dyre, og netop træsorterne er helt afgørende for hvordan en guitar lyder. Nå, men han gav mig en i guitar hånden, og den havde ganske enkelt en helt fantastisk lyd – og stemte også oppe i positionerne. Tillige beholdt den en åben klang deroppe. Selv i 12. bånd var tonen ren og sprød.”

Jeg kan forstå at også spilarheden er noget specielt ved Kehlet-guitaren. Den er ganske enkelt nem at spille på?

– “Ja, den giver flere muligheder rent teknisk – og beholder sin vellyd. Jeg kan udføre noget svært der kommer til at lyde let. Musik skal jo ikke lyde svært. Jeg havde altså overgivet mig og fik bygget nogle gui-

tarer hos Ole Kehlet, og deres lyd og spilbarhed førte hurtigt til nogle helt nye kompositioner.”

Din spilleteknik får mig til at spørge om du aldrig har spillet på nylonstrengte ligesom de klassiske guitarister?

– “For en del år siden sad jeg i to år og lærte mig teknikken på nylonstrengte og den klassiske guitarmusik, men jeg kom frem til at der ikke var den samme “rock” i nylon. Derimod kunne jeg overføre teknikken til stålstrengte spillet med “metalkløer” (fingerplektre, *red.*). Men det var kun teknikken, den klassiske musik kunne ikke overføres til stål. Min stil blev vel nærmest en kombination mellem renæssancemusikken og de engelske guitarister.”

Min ultimative guitar

Lad os få lidt guf for guitarfolket. Jeg vil gerne nærmere ind på forskellen på Martin-guitarerne og Ole Kehlets instrumenter.

– “Martin og de fleste andre er såkaldte “flat-top-modeller” (det vil sige at dækket er helt plant, *red.*) hvor dækket ofte med tiden bliver presset ned ved lydhuslet, hvorved halsvinklen kommer til at betyde at strengene får større afstand til gribebrættet, især i de højere positioner. Oles guitarer buer let i top og bund – den såkaldte “arch-top” – og har derved ikke den skavank (halsen kommer med det buede dæk til at “hælde lidt bagud”, *red.*). Desuden følger arch-toppen gribebrættets bue hvilket også er til gavn for spilbarheden over hele gribebrættet. På flat-top’en ligger strengen generelt højere over gribebrættet i de høje bånd og skal trykkes længere ned for at give toner. Jo længere en streng skal trykkes ned, jo dårligere stemmer den.”

De dyre maskinfremstillede guitarer bør vel også kunne stemme?

– “Jo, men de er altså maskinfremstillede, og træarbejder ikke altid ens. De håndbyggede kan gøres fuldstændigt præcise. Lyden i Ole Kehlets har også noget at gøre med lak- og limteknikker. Han har for eksempel været i Spanien og studeret limteknikker hos de klassiske guitarbyggere.”

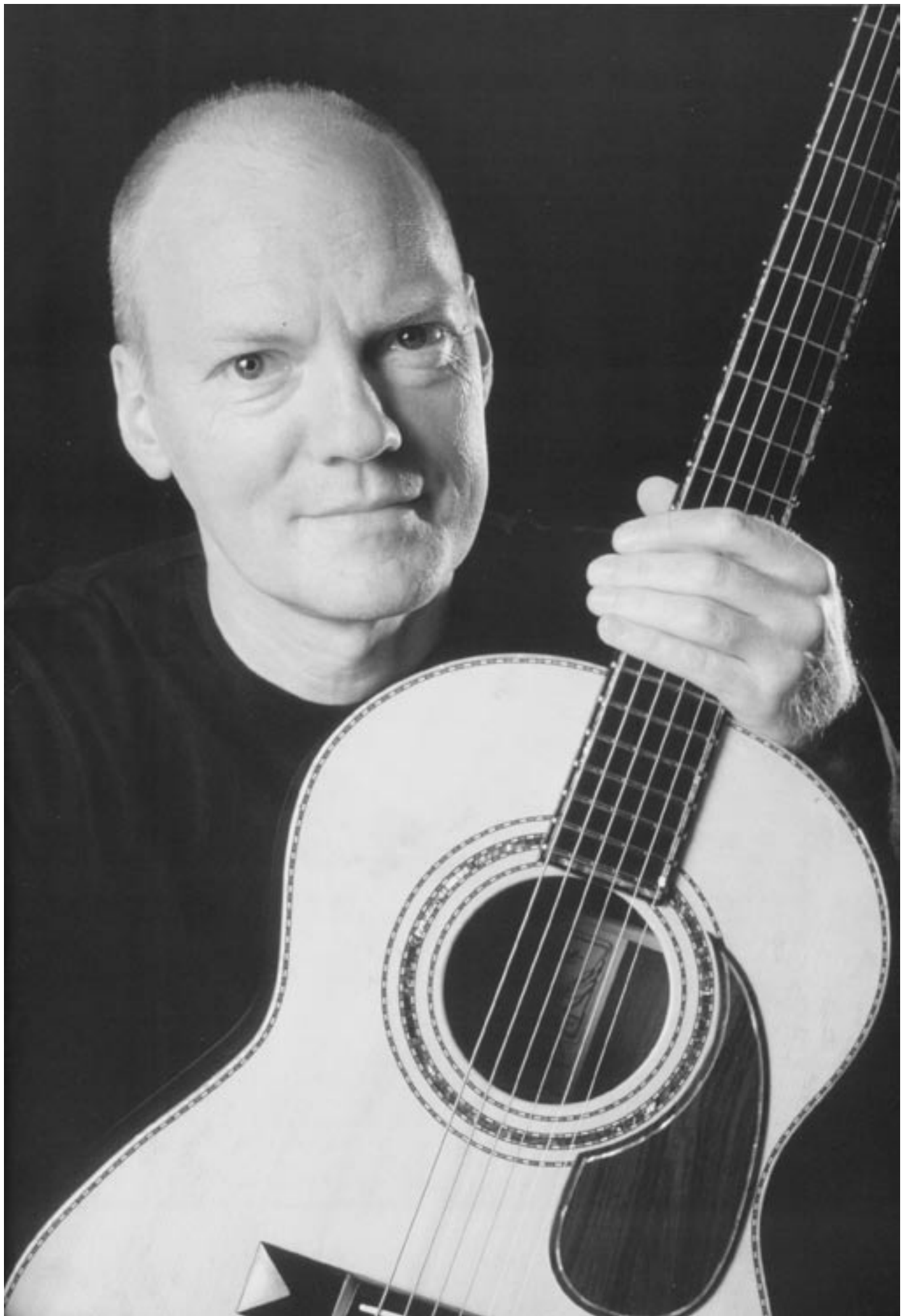
Det har vel noget at gøre med hvor hårdt limen tørrer op?

– Ja, og lakken. En anden ting har slået mig: Når jeg har spillet et job på en Martin-guitar, har jeg måtte strengene om før næste job. Strengene var døde (det problem kender mange guitarister givetvis, *red.*), men på en Kehlet holder strengene over flere jobs – og øvning ind imellem. Guitaren må på en eller anden måde være sat rigtig sammen. Den har simpelthen en del mere sustain.”

Du har jo nu opnået den ærefulde status at lægge navn til en såkaldt signature-model.

Kehlet Concert Deluxe, med detalje af slagplade

Kehlet Millennium 2000 med detalje af hoved

– “Ja, det er absolut ærefuldt. Det er første gang jeg prøver det. Olafsson-modellen er en krydsning mellem Kehlets mindre folk-model og en dreadnaught. Den er lidt mindre end dreadnaught’en, men har en større tone, et stort output og megen bund. Den er simpelthen bygget til præcis mine behov, min ultimative guitar.”

Nu er Kehlet-guitarerne vel næppe til enhver penge-pung?

– “Det er de ikke. Eksempelvis er den bedste træ-sort til bund og sider den såkaldte Rio-palisander, og bare træet – til en enkelt guitar – løber op i 20.000. På grund af fældningen af regnskoven er sorten ved at være svær at skaffe. Ole bygger guitarer fra omkring 25.000 og op over 50.000, men med en bestillingsguitar kan man jo fravælge det der koster mange penge, og som man ikke har behov for. Det kan for eksempel være udsmykningen. Guitarer spiller jo ligeså godt uden og behøver så ikke at koste mere end en Martin.

Og så er den, i modsætning til faktisk alle de andre, ikke en kopi af en Martin. Ole Kehlets guitarer er helt hans egne.”

Og vel ikke nok med det. Kehlets guitarer må som håndbyggede få hver sin “personlighed” og på den måde blive unikke?

– “Det er rigtigt. Selvom Ole mest bygger på bestilling, har han jo et katalog og sælger basic-modeller håndbygget i småserier. Alligevel får hver guitar sin egen lyd. Halsene er for eksempel aldrig helt ens. Alt skal jo passe sammen på en guitar, og derfor er der kælet for hvert enkelt eksemplar. Han producerer ikke flere end at kvaliteten kan følge med. Det er næsten som at komponere musik.”

Og jeg kan også se at du anvender forskellige guitarer til forskellige kompositioner.

– “Ja, mange kompositioner kommer så at sige af den konkrete guitar og dens lyd.”

En ting er at sidde her i dit køkken og arbejde

akustisk med guitarerne, men på scenen skal de jo forstærkes. Hvordan med pickup-systemet i Kehlet-guitarerne?

– “Ole har hidtil brugt et system af mærket Fishman. Det er placeret i stolen (hvor strengene er fæstnet på guitarens dæk, red.) lige under indlægget, og lyden bliver derved halvelektrisk. Olafsson-signaturremodellen er forsynet med et nyere engelsk system af mærket Headway som lyder mere akustisk end Fishman-systemet. Der skal ikke tages så mange forbehold med for eksempel spilleteknik og equalising. Den sidste nye opdagelse jeg har gjort, er at den bedste lyd opnås med en kombination af Headway-systemet og en kondensatormikrofon foran guitaren. Det giver

den bedste og mest naturlige top – men så er man jo nødt til at sidde ned og spille. Uanset det anser jeg Headway-systemet for at være det bedste – og Kehlet er også gået helt over til at bruge det nu.”

Denne yderst interessante snak med en 100% seriøs og engageret musiker og komponist kunne nemt have fortsat mange timer endnu, men færgerne til Fanø sejler ikke hele natten. Afskeden med guitarmanden i hans omdefinerede missionshus blev nærmest uhøfligt kort. Det må Finn Olafsson tilgive den rejsende skribent. På den anden side var der nok fare for at miste de sidste ikke-guitarspillende læsere hvis interview’et skulle have fortsat videre end hertil.

Faktaboks

FINN OLAFSSON

- ‡ **ROCK:** Voices (1964-65). McKenzie Set (1966-67). Ache (1968-71, 1975-80, 1985)
- ‡ **SOLOKARRIEREN:** Har siden først i 70’erne arbejdet som solist på akustisk guitar med flere indspilninger, senest “Acoustic Guitar 2”.
- ‡ **ROLAND & OLAFSSON:** Har op igennem 80’erne og igen fra 2001 haft en akustisk duo med guitarkollegaen Anders Roland med flere succesfulde indspilninger.
- ‡ **AKKOMPAGNATØR OG PRODUCER:** Har siden først i 70’erne akkompagneret og produceret en lang række kunstnere på scenen og i studiet, herunder Pia Raug, Erik Grip, Helge Damsbo, Anne Linnet, Tony Vejslev, Peter Vesth, Lars Lilholt, Thorstein Thomsen, Lasse & Mathilde, Thomas Kjellerup samt en lang række andre.
- ‡ **MUSIKFORLAG OG PLADESELSKAB:** Etablerede i 1980 musikforlaget og pladeselskabet Olafssongs. Har udgivet et stort antal nodesamlinger med musik og tekster af hovedsageligt danske ophavsmænd.
- ‡ **STUDIE:** Etablerede i 1991 Olafssongs Studio.
- ‡ **DIREKTØR:** Var fra 1991-2000 adm. direktør for musikforlaget Warner/Chappell Music Denmark A/S.
- ‡ **TILLIDSPOSTER:** Har igennem årene beklædt en række tillidsposter (Dansk Musikforlæggerforening (kasserer), KODA’s musikfaglige udvalg, KODA’s båndkopiudvalg, PILOT (kasserer), kritisk revisor i KODA).
- ‡ **YDERLIGERE INFORMATIONER** kan findes på www.olafssongs.dk